

چرایی بحران و امنیت انرژی در ایران

(بخش دوم)

رضا پدیدار-نایب رئیس فدراسیون نفت ایران

در بخش نخست این یادداشت به چرایی بحران انرژی در ایران پرداخته شده و در این بخش بالاشاره به تازه‌ترین آمارها به شرحی بیشتر از آن می‌پردازیم.

براساس آخرین آمارهای منتشرشده از سوی پارلمان بخش خصوصی تااوایل سال ۲۰۲۵، بدهی دولت به صاحبان نیروگاه‌های خصوصی از حدود ۲ میلیارد دلار گذشت. در ضمن فشار مالی ایران به‌خاطر نزدیک به ۲۰ میلیارد دلار یارانه برق و ۵۲ میلیارد دلار برای فرآورده‌های نفتی در سال ۲۰۲۴ شرایط نامساعدتری را ایجاد کرده که علت اصلی آن افزایش بی‌رویه مصرف است. علاوه بر این و براساس آخرین مطالعات آسیب‌شناسی انجام گرفته از سوی مراجع ذی‌صلاح، حدود ۱۳ درصد برق در شبکه‌های فرسوده انتقال و توزیع از بین می‌رود که سالانه ۴ تا ۵ میلیارد دلار برای کشور هزینه در برخواهد داشت. همان‌گونه که همگان مطلع هستند، این امر منجر به قطع مکرر برق در اوج تابستان و کسری روزانه ۲۵۰ تا ۲۸۰ میلیون مترمکعب گاز در زمستان می‌شود که حداقل سالانه ۸ میلیارد دلار برای صنایع کشور هزینه دارد. در ادامه این تحلیل باید گفت که یکی دیگر از چرایی‌های بحران انرژی، موضوع مهم علل عدم تعادل گاز است که به‌طورهمزمان با سایر حامل‌های انرژی کشور دست به‌گریبان است، چراکه ایران چهارمین کشور مصرف‌کننده گاز در جهان است و بیشتر از ۳۰ کشور اروپایی در مجموع، گاز مصرف می‌کند. ایران سالانه حدود ۲۶۰ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی تولید می‌کند که حدود ۱۸ میلیارد مترمکعب آن برای صادرات و بقیه در داخل کشور مصرف می‌شود. مصرف گاز ایران از نزدیک به ۱۵۳ میلیارد مترمکعب در سال ۲۰۱۴ به حدود ۲۴۵ میلیارد مترمکعب در سال ۲۰۲۴ افزایش یافته است که توسط بخش مسکونی، وسایل نقلیه و نیروگاه‌ها مصرف می‌شود. از طرفی باید گفت که زیربنای صنعت گاز ایران کارایی لازم را ندارد و بنا به دلایل شعله‌ور شدن، نشت و بهره‌گیری پایین، خسارات قابل توجهی را به‌همراه دارد. لازم به توضیح است که ایران سالانه ۱۸ میلیارد مترمکعب گاز را به‌دلیل تجهیزات ناکافی جمع می‌کند،اما سالانه نزدیک به ۷ میلیارد مترمکعب آن در شبکه انتقال و توزیع تلف می‌شود. علاوه بر این، نیروگاه‌های حرارتی ایران تنها با راندمان حدود ۳۳ درصد کار می‌کنند و نیز ۱۳ درصد از برق نیز در هنگام انتقال از بین می‌رود. در بیان مشکلات و موانع و نیز چرایی عدم توسعه و وجود بحران در انرژی ایران، تحریم‌های اقتصادی در ۲ دهه گذشته است که مانع از سرمایه‌گذاری خارجی در بخش انرژی ایران شده و نیز توسعه ظرفیت تولید گاز و نیروگاه‌ها را محدود کرده است. در ضمن با نظر به داشتن ذخایر قابل توجه گاز در مراکز ذخایر انرژی مشترک، بسیاری از آنها به‌دلیل عدم سرمایه‌گذاری، توسعه‌نیافته باقی مانده‌اند. در ضمن وزیر وقت نفت در سال ۲۰۲۲ هشدار داده بود که بدون یک سرمایه‌گذاری ۲۴۰ میلیارد دلاری، ایران تبدیل به یک واردکننده انرژی خواهد شد.

در حالی که کشورهای همسایه مانند ترکیه، ترکیب انرژی

خود را با متعادل کردن زغال‌سنگ، گاز طبیعی، نفت و انرژی‌های تجدیدپذیر متنوع می‌کنند و ایران همچنان به‌شدت به گاز طبیعی متکی باقی مانده است. علاوه بر موارد پیش گفته و همان‌گونه که همگان در جریان هستند، یکی دیگر از چرایی‌های بحران انرژی در ایران بازار ارزهای دیجیتال در ایران است که به‌نحوی شتاب‌دهنده در حال رونق است. استفاده از بیت کوین، باعث مصرف انرژی زیادی است و به منابع الکتریکی قابل توجهی نیاز دارد. شبکه برق ایران با قطع مکرر و اتلاف حدود ۱۳ درصد برق در هنگام انتقال بسیار پرهزینه است. توجه داشته باشیم که کشور عزیزمان ایران برای گسترش بازار ارزهای دیجیتال خود، به‌ویژه برای بیت‌کوین، درصدد عبور از تحریم‌های بین‌المللی برآمد و مقدار قابل توجهی از برق تولیدی را از شبکه عمومی برق حذف کرد. اما در کلام پایانی این بررسی و تحلیل باید گفت که بخش انرژی ایران در سال‌های اخیر و به‌ویژه در دولت گذشته با بی‌توجهی مدیریتی مواجه بوده است. ایران به‌دلیل برنامه‌ریزی ضعیف، زیرساخت‌های قدیمی و نیز تاثیر تحریم‌های بین‌المللی، به‌کمبود انرژی مواجه است. باوجود این چالش‌ها، دولت نتوانسته است سیستم برق خود را مدرن کند که در نتیجه منجر به قطع مکرر برق و بحران‌های انرژی در طول سال شده است. یکی از مسائل اصلی که کمبود انرژی در ایران را تشدید می‌کند، قاچاق بی‌رویه سوخت است. اگرچه دولت ادعا می‌کند که صادرات مواد سوختنی را افزایش داده است، اما بیشتر این تجارت از طریق شبکه‌های قاچاق غیرقانونی و تحت‌کنترل انجام می‌شود که آن هم با نظارت گروهی خاص از فعالان اقتصادی در نهادها انجام می‌شود، چراکه سوخت یارانه‌ای ایران بسیار ارزان‌تر از کشورهای همسایه است و به‌همین دلیل قاچاقچیان را به‌شدت جذب می‌کند، در نتیجه مقادیر زیادی بنزین و گازوئیل به‌صورت غیرقانونی از ایران صادر می‌شوند و بدین ترتیب بازار داخلی را با عدم عرضه کافی مواجه می‌کند. در این زمینه یکی از نمایندگان محترم مجلس فاش کرد که سالانه حدود ۱.۵ میلیارد لیتر سوخت مایع از نیروگاه‌های ایران قاچاق می‌شود و فعالیت‌های قاچاق اغلب شامل مدارک جعلی و جرمیه‌های پایین است که در نتیجه چنین جرائمی را سودآور می‌کند. از طرفی خصوصی کردن نیروگاه‌های اصلی در سال‌های اخیر نیز به وخامت بخش انرژی ایران کمک کرده است. در ارتباط با محدودیت‌های بودجه، دولت بسیاری از نیروگاه‌ها را به سرمایه‌گذاران خصوصی که اغلب از نظر اجرایی و مدیریتی با نهاد‌های وابسته به دولت مرتبط بودند، واگذار کرد. با این حال، این مالکان جدید بسیاری تعمیر و نگهداری این نیروگاه‌ها سرمایه‌گذاری لازم را نکرده و بدین ترتیب موجب از بین رفتن این تاسیسات شده‌اند و در جمله پایانی اینکه، پیچیدگی بیشتر به‌دنبال طرح جنجال‌برانگیز خصوصی‌سازی در آخرین بودجه کشور است که به نهادهای نظامی و مرتبط با دولت اجازه می‌دهد نفت را بفروشند و به منافع خود دست یابند. بنابراین امید می‌رود با عبور از بحران‌های تحریمی و پایداری امنیت انرژی در کشور بتوان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های خالی و پلاستفغانه بخش خصوصی به این بحران‌ها خاتمه داده و مسیر رشد و تکامل همه‌جانبه را فراهم کنیم.

رئیس جمهوری تاکید کرد

اولویت برخورد با داخلی‌ها در قاچاق سوخت

بررسی موفق‌ترین مدل‌های اجراشده در دیگر کشورها و لحاظ وضعیت موجود و مطلوب، ساز‌کاری متناسب برای مدیریت بهینه این حوزه و حرکت از وضعیت موجود به‌سوی وضعیت مطلوب طراحی و ارائه کند.

حمل‌ونقل جاده‌ای را ضروری توصیف کرد. پزشک‌یان از وزیر راه و شهرسازی خواست که هرچه سریع‌تر جلساتی با دانشگاهیان، کارشناسان و نیز فعالان و ذی‌نفعان حوزه حمل‌ونقل جاده‌ای برگزار و با مطالعه و

رئیس مجلس شورای اسلامی:

مجلس و دولت برای رسیدن به ثبات اقتصادی تلاش کنند

رئیس مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه به‌عبارتی هم در اجرا باید به دولت کمک کنیم و هم کمیسیون تلفیق باید کمک‌حال دولت باشد تا بودجه به ثبات اقتصادی منجر شود، افزود: در موضوع کالابرگ الکترونیک باید به‌طورروشن از زمانی که کار آغاز می‌شود، کالاهای اساسی تثبیت شوند و مابه‌التفاوت آن را در سامانه پیش‌بینی کردیم. به‌عبارتی تصمیم‌گیری دولت و مجلس در تنظیم بودجه و هم نحوه اجرا هر دو حیاتی است که باید به این موضوع دقت شود. قالیباف از کمیسیون تلفیق خواست این موضوع را به‌صورت دقیق، پرقدرت و همراه با وقت کافی پیگیری کنند و گفت: صاحب‌نظرانی در مجلس داریم که این عزیزان عضو کمیسیون تلفیق نیستند، اما قانون به آنها اجازه داده است در تلفیق حضور پیدا کنند و به‌رغم اینکه حق رأی ندارند،اما صحبت کرده و نظر خود را بیان کنند.

وی خاطر‌نشان کرد: بودجه سال ۱۴۰۵، بودجه دولت نیست، بلکه بودجه زندگی مردم است و خواش می‌کنم این موضوع را محکم دنبال کنید تا مردم آرامش اقتصادی، ثبات اقتصادی در قیمت‌ها، ارزها و کالاهای اساسی را مشاهده کنند.

معاون اول رئیس جمهوری:

استانی کردن امور آب، اشتباهی بزرگ بود

وی خاطر‌نشان ساخت: استانی کردن امور آب جزو اشتباهات بزرگی بود که باید برمیانی علمی و بازرگری در ساختارها اصلاح شود. معاون اول رئیس‌جمهور بالاشاره به راهبرد مشارکت بخش خصوصی تاکید کرد: مباحثی همانند آب متعلق به مردم است و اگر در طرح‌های مهم آبی حضور و مشارکت داشته باشند، به‌موفقیت می‌رسیم. باید امروز از حضور، توانایی و حاکمیت مردم استفاده کنیم.

معاون اول رئیس‌جمهور همچنین در ادامه به اجرای طرح معیشتی و امنیت غذایی دولت اشاره و تاکید کرد: تصمیم اخیر دولت نتیجه مامه‌ها کار پیوسته و مداوم بود و امیدواریم با اجرای این طرح بتوانیم در مسیر شعار دولت یعنی معیشت مردم و پایداری اقتصادی حرکت کنیم. عارف افزود: بنای دولت بر این بود که در هر تصمیم اقتصادی، منابع آزادشده در اختیار مصرف‌کننده نهایی قرار گیرد که در طرح بنزین دولت به این هدف رسیدیم و در طرح جدید معیشتی دولت نیز یارانه کالاهای اساسی به انتهای زنجیره منتقل می‌شود. ماهانه یک میلیون تومان برای ۴ ماه آینده به حساب مردم واریز می‌شود که این رقم با ساز‌کارهای دیده‌شده در دولت برای افزایش رفاه مردم شناور خواهد بود.

وی ادامه داد: دولت چهاردهم در مسیر پاسخ به اعتراض‌ها و مطالبات مردم از جمله معیشت و نوسانات ارزی فعالیت کرده است. البته رویکرد دولت وفای ملی بر این مناسست که اقدامات خود را به جلو ببریم و در زمان حصول نتیجه به مردم گزارش‌ی داده شود و در طرح ساماندهی یارانه‌ها نیز که با استقبال مردم روبه‌رو شد، در همین مسیر گام‌های اساسی برداشته‌ایم.

اقتصادی و اینکه چگونه سیاست خارجی می‌تواند به تامین نیازهای کشور کمک کند صحبت‌های بسیار خوبی انجام شد. باید اذعان کرد در رابطه با ظرفیت‌های همسایگان و نحوه بهره‌برداری از آنها نیز صحبت شد. وی

بیان کرد: البته درباره موضوع تحریم‌ها و آخرین وضعیت این امر و اینکه برای رفع محدودیت‌های ظالمانه باید از چه مسیری حرکت کرد نیز صحبت‌های بسیار خوبی مطرح شد.

عراقچی با بیان اینکه همکاری‌های بیشتر میان وزارت امور خارجه و کمیسیون امنیت ملی مجلس نیز از دیگر مسائلی بود که در رابطه با آن تبادل نظر صورت گرفت، خاطر‌نشان کرد: بر این اساس باتوجه به قرار گرفتن در فصل تدوین بودجه سال آینده، درباره بودجه دستگاه دیپلماسی نیز صحبت شد.

رئیس مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: باتوجه به اینکه در بودجه، جداول عدد و رقم است و باید برشی از برنامه هفتم را داشته باشیم، بنابراین در جلسه روز سه‌شنبه با چهارشنبه درباره اینکه چگونه این موارد لحاظ شود، حتما بحث و بررسی خواهد شد. اما آنچه روشن است، باید ناسامانی در حوزه ارز اصلاح شود. برای این موضوع در قانون بانک مرکزی و برنامه هفتم توسعه، ارز به‌صورت شناور مدیریت‌شده، پیش‌بینی شده است.

قالیباف تاکید کرد: معنای شناور مدیریت‌شده این است که دامنه تغییرات در طول یک سال باید مشخص باشد و اینکه چه

میزان به‌صورت مثبت و منفی باید حرکت کند.

وی تاکید کرد: در بودجه، ارز ترجیحی حذف نمی‌شود، بلکه چگونه باید این کار انجام شود، اصلاح خواهد شد. چراکه این رانت نباید از ابتدای زنجیره لحاظ شود، بلکه بخش‌هایی از آن باید در تولید و بخشی از آن برای مردم لحاظ شود. در اجرای دولت هم اگر بی‌دقتی وجود داشته باشد، ممکن است بودجه سبب آسیب‌پذیری شود.

رئیس مجلس شورای اسلامی پس از تصویب کلیات لایحه بودجه ۱۴۰۵ توسط نمایندگان گفت: بودجه سال آینده، بودجه دولت نیست بلکه بودجه زندگی مردم است و دولت و مجلس باید تلاش کنند تا مردم شاهد ثبات اقتصادی در قیمت‌ها، ارزها و کالاهای اساسی باشند.

به‌گزارش ایران‌نا،مسعود پزشکیان روز گذشته (۱۵ دی ماه) مجلس شورای اسلامی، پس از تصویب کلیات لایحه بودجه ۱۴۰۵ در جمع‌بندی سخنان مطرح‌شده از سوی نمایندگان و نماینده دولت گفت: دولت و مجلس به این موضوع

توجه کنند که بودجه سال ۱۴۰۵، بودجه بسیار حساس، موثر و سرنوشت‌ساز است. البته بودجه پس از تصویب به کمیسیون تلفیق ارسال می‌شود و طبق آیین‌نامه، نمایندگان از روز سه‌شنبه، ۵ روز فرصت دارند تا پیشنهادات خود را در این‌باره بیان کنند. وی افزود: کمیسیون‌های تخصصی هم ۵ روز فرصت دارند، دراین‌باره بررسی لازم را انجام دهند و ۱۰روز هم کمیسیون تلفیق فرصت دارد که پیشنهادات را بررسی کند و این زمان شروز قابل تمدید است.

معاون اول رئیس جمهوری گفت: استانی کردن امور آب، جزو اشتباهات بزرگی بود که باید برمیانی علمی و بازرگری در ساختارها اصلاح شود.

به‌گزارش مهر، محمدرضا عارف در جلسه شورای‌عالی آب که وزرای نیرو و جهاد کشاورزی، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست، دبیر هیات‌دولت، سخنگوی دولت، رئیس کمیسیون اصل ۹۰ قانون اساسی مجلس شورای اسلامی و مسئولان دستگاه‌های مرتبط حضور داشتند، با قدردانی از مردم که شرایط اقلیمی کشور را به‌خوبی درک کردند، افزود: وزیر نیرو در جلسات مختلف هیات‌دولت گزارش‌های مختلفی از وضعیت سدهای کشور و همچنین همکاری مردم در مقابله با تنش آبی ارائه می‌کند که بیانگر پیشتازای و همراهی مردم در صرفه‌جویی مصرف آب است که توانستیم بحران در سال آبی گذشته را در کلانشهرها و برخی مناطقی از کشور که نگرانی‌هایی داشتیم، با کمک مردم پشت‌سر بگذاریم. معاون اول رئیس‌جمهور با بیان اینکه با همدلی و همبستگی بین نهادهای دست‌اندرکار و با محوریت وزارت نیرو ناترازی‌های برق و آب مدیریت شد، گفت: برخی از طرح‌های انتقال آب در مدت زمان کوتاهی انجام شد که بیانگر تلاش شبانه‌روزی همکاران وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، نیرو و دستگاه‌های ذی‌بط است.

پیش‌بینی بحران آب در اوایل دهه ۸۰

عارف بالاشاره به شرایط اقلیمی جدید کشور تصریح کرد: در اوایل دهه ۸۰ شمسی پیش‌بینی شده بود که بسیاری از بخش‌های ایران با تنش و بحران جدی آبی روبه‌رو خواهند بود و شرایط کنونی کشور در زمینه آبی نشان داد که باید آمادگی‌های خود را داشته باشیم. باوجود نزولات آسمانی طی هفته‌های گذشته نباید به این جمع‌بندی برسیم که مشکلات و بحران آب حل شده است.

وزیر امور خارجه: ترامپ با زبان زور از صلح صحبت می کند

وزیر امور خارجه بالاشاره به اینکه سفارت ایران در ونزوئلا برقرار است، گفت: اوضاع مرتب رصد می‌شود، بنابراین وضعیت اتباع ایرانی در این کشور خوب بوده و هیچ مشکلی گزارش نشده است.

به‌گزارش مهر، سیدعباس عراقچی در جمع خبرنگاران ضمن تشریح موضوعات مطرح‌شده در نشست عصر روز دوشنبه ۱۵ دی ماه کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی، گفت: مرور و بررسی تحولات جاری بین‌المللی و موضوعات مربوط به تهاجمات امریکا و رفتار غیرقانونی و غیرحقوقی ایالات‌متحده با همه دنیا، در دستور کار این نشست بود.

وزیر امور خارجه به بیان اینکه وقتی که ترامپ با زبان زور از صلح صحبت می‌کند، در حقیقت از قانون جنگل صحبت می‌کند و می‌گوید، هر کسی زورش بیشتر باشد، می‌تواند هر کاری بخواهد انجام دهد، اظهار کرد: این در حالی است که همگان تلاش داشتند صلح از طریق دیپلماسی و گفت‌وگو به‌دست بیایند،

سخنگوی دولت بالاشاره به جزئیاتی از طرح جدید معیشتی دولت، فهرست ۱۱ قلم کالای در نظر گرفته‌شده برای این طرح را اعلام کرد. به‌گزارش ایسنا، فاطمه مهاجرانی در گفت‌وگوی تلویزیونی بالاشاره به جزئیات طرح معیشتی جدید دولت، اظهار کرد: در مصوبه دولت مقرر شد به همه خانوارهای ایرانی ساکن ایران به‌ازای هر فرد یک میلیون تومان تعلق بگیرد که هم عددی شناور است و هم به‌صورت اعتباری برای ۴ماه دی، بهمن، اسفند و فروردین سال آینده به حساب سرپرست خانوار واریز شده و از ۲ تا ۳روز دیگر که اعلام می‌شود و افراد می‌توانند مراجعه کنند. خرید یا مابه‌بماه یا دوماهه خواهد بود.

وی افزود: بدیهی است با آزاد کردن نرخ ارز و انتقال عددی که دولت به‌عنوان یارانه از ابتدای زنجیره به انتهای زنجیره خواهد داشت، رقم برخی اقلام از جمله

کالاهای مشمول طرح جدید کالابرگ

روغن، مرغ و تخم‌مرغ افزایش می‌یابد و مابقی اقلام حدود ۲۰ درصد افزایش خواهد داشت. اما رقم این افزایش پیشاپیش به حساب سرپرست خانوار واریز شده است. سخنگوی دولت یادآور شد: جمع‌بندی دولت این بود که به همه خانوارها یارانه تعلق بگیرد، اما بدیهی است اگر کسی ماشین یا خانه چندصدمیلیاردی دارد، نیازی به این یارانه ندارد، هرچند این حقی است که دولت پیش‌بینی کرده‌اما انتظار داریم افرادی درخواست بدهند که به این یارانه نیاز دارند. مهاجرانی ادامه داد: ۱۱ قلم کالا در این طرح در نظر گرفته شده که در ۲۶۸ هزار فروشگاه‌خرد و زنجیره‌ای قابل خریداری است. با همکاری اتاق اصناف اگر لازم باشد، تعداد فروشگاه افزایش پیدا می‌کند.

وی با اعلام اقلام درنظر گرفته‌شده برای طرح معیشتی، گفت: از خانواده لبنیات شیر، پنیر و ماست؛ از خانواده پروتئین گوشت قرمز و تخم‌مرغ، روغن مایع،